

Wyrok z dnia 7 marca 2012 r.

II UK 18/12

Komandytariusz przystępujący do spółki komandytowej podlega ubezpieczeniom społecznym od dnia przystąpienia do tej spółki, a nie z dniem wpisania do rejestru przedsiębiorców.

Przewodniczący SSN Jolanta Strusińska-Żukowska, Sędziowie SN Roman Kuczyński, Romualda Spyt (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 marca 2012 r. sprawy z wniosku P. Spółki z o.o. - Spółki komandytowej w W. przeciwko Zakład Ubezpieczeń Społecznych -Oddziałowi w W. z udziałem Jacka T. o podleganie ubezpieczeniu społecznemu, na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 czerwca 2011 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 13 stycznia 2011 r. oddalił odwołanie „P.” Spółki z o.o. - Spółki komandytowej w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w W. z dnia 30 czerwca 2010 r. ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu przez współlnika Jacka T. od 22 maja 2006 r. do 12 sierpnia 2007 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że współlnik-komandytariusz Spółki Jacek T. został zgłoszony do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych i wypadkowego od 3 lipca 2006 r. do 12 sierpnia 2007 r. Przystąpił on do Spółki jako komandytariusz na podstawie aktu notarialnego sporządzonego w dniu 22 maja 2006 r. i został wpisany do rejestru przedsiębiorców w dniu 3 lipca 2006 r. Spór dotyczy okresu pomiędzy wstąpieniem do Spółki a dniem dokonania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie Spółki jest bezzasadne, gdyż Jacek T. powinien podlegać ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu od 22 maja 2006 r., czyli od daty przystąpienia do Spółki w charakterze komandytariusza. Przystępujący do istniejącej już spółki komandytowej komandytariusz jest objęty ubezpieczeniem społecznym od daty zawarcia stosownej umowy w formie aktu notarialnego, która jest gwarantem ważności tej umowy. Nie jest istotna data rejestracji spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie, na skutek apelacji odwołującej się Spółki, wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 r. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w W. z dnia 30 czerwca 2010 r. i ustalił, że „Jacek T. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu bycia komandytariuszem P. Spółki z o.o. - Spółki komandytowej w W. w okresie od 3 lipca 2006 r. do 12 sierpnia 2007 r.”.

W motywach rozstrzygnięcia Sąd drugiej instancji wskazał, że ustawa z dnia 17 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) nie wskazuje, z jaką chwilą osoba przystępująca do istniejącej spółki komandytowej (na podstawie zaprotokołowanego notarialnie oświadczenia o przystąpieniu) nabywa status wspólnika spółki komandytowej. Kwestię te reguluje natomiast art. 114 k.s.h. Sąd podkreślił, że wpis zmiany umowy spółki, na podstawie której dana osoba staje się wspólnikiem spółki komandytowej, ma charakter wpisu konstytutywnego. W okresie między przystąpieniem komandytariusza a jego zarejestrowaniem komandytariusz nie odpowiada za zobowiązania spółki, gdyż wobec osób trzecich nie jest jeszcze wspólnikiem. Natomiast od momentu zarejestrowania odpowiedzialność komandytariusza obejmuje również zobowiązania spółki powstałe przed tym faktem. Ponieważ Jacek T. przystąpił do istniejącej Spółki komandytowej na podstawie aktu notarialnego z dnia 22 maja 2006 r., zmieniającego umowę Spółki, a rejestracja owej zmiany umowy Spółki w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego nastąpiła w dniu 3 lipca 2006 r., to z taką datą Jacek T. - jako wspólnik, jest objęty ubezpieczeniem.

Organ rentowy zaskarżył ten wyrok skargą kasacyjną, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego: art. 8 ust. 6 pkt 4 i art. 12 ust. 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 17 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, przez błędną wykładnię i przyjęcie, że zainteresowany Jacek T., który w dniu 22 maja 2006 r. złożył notarialne oświadczenie o przystąpieniu do prowadzącej działalność gospo-

darczą Spółki, status jej wspólnika, powodujący powstanie obowiązku ubezpieczenia emerytalnego, rentowego i wypadkowego, nabył 3 lipca 2006r., tj. z dniem wpisania zmian umowy Spółki do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego i z tym dniem nabył też status osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą; art. 13 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wskutek błędnej wykładni i nieobjęcia zainteresowanego obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi i chorobowym w okresie od 22 maja 2006 r. do 2 lipca 2006 r.; art. 9 k.s.h., przez niezastosowanie tego przepisu i nieuwzględnienie określonych w nim zasad dokonywania zmian umowy spółki i skutków, jakie w zakresie ubezpieczeń społecznych wywołało przystąpienie zainteresowanego do umowy spółki; oraz art. 114 k.s.h., przez błędną wykładnię i przyjęcie, że wpis do rejestru przedsiębiorców osoby, która przystępuje do prowadzącej działalność gospodarczą spółki komandytowej oraz dokonanej tym przystąpieniem zmiany umowy spółki ma charakter wpisu konstytutywnego i powoduje nabycie przez zainteresowanego statusu wspólnika dopiero z dniem dokonania tego wpisu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie z uwagi na bezzasadność podniesionych zarzutów i zasądzenie od strony przeciwnej na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Członkostwo w spółce komandytowej uważane jest w systemie ubezpieczeń społecznych za prowadzenie pozarolniczej działalności objętej obowiązkiem ubezpieczenia społecznego (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Spółka komandytowa powstaje z chwilą wpisu do rejestru (art. 109 k.s.h.). Zgłoszenie spółki komandytowej do rejestru wymaga wskazania imienia i nazwiska bądź firmy (nazwy) komandytariuszy (art. 110 § 1 pkt 3 k.s.h.). W świetle tych unormowań nie budzi wątpliwości, że podmioty zawiązujące spółkę komandytową status jej wspólników (komplementariuszy i komandytariuszy) uzyskują dopiero z momentem wpisania spółki do rejestru, bowiem wcześniej spółka nie istnieje. Bardziej problematyczna jest sytuacja prawna komandytariusza przystępującego w formie aktu notarialnego do istniejącej spółki komandytowej. Rozważenia wymaga to, kiedy uzyskuje on status jej wspólnika, prowadzący do objęcia go ubez-

pieczeniami społecznymi z mocy ustawy, a więc czy następuje to z chwilą przystąpienia do spółki, czy też w chwilę wpisania go do rejestru przedsiębiorców.

W doktrynie prezentowane są dwa poglądy, pierwszy, że wpis do rejestru komandytariusza przystępującego do spółki ma charakter wyłącznie deklaratoryjny (np. J. Szwaja [w:] S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański, J. Szwaja, M. Tarska: Kodeks spółek handlowych, Komentarz 2006 t. I, s.760) i drugi, który opowiada się za jego konstytutywnym charakterem (np. M. Litwińska-Werner: Kodeks spółek handlowych. Komentarz 2007, s. 369; J.P. Naworski [w:] R. Potrzeszcz, T. Siemiątkowski, J.P. Naworski, K. Strzelczyk: Komentarz do Kodeksu spółek handlowych. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością 2001, s. 299; J.A. Strzępka (red.): Kodeks spółek handlowych, Komentarz 2009, s. 191). Drugi z tych poglądów uzasadniany jest treścią art. 114 k.s.h., stosownie do którego, kto przystępuje do spółki w charakterze komandytariusza, odpowiada także za zobowiązania spółki istniejące w chwili wpisania go do rejestru. Podkreśla się w nim, że wpis komandytariusza do rejestru ma charakter konstytutywny dlatego, iż od tej chwili odpowiedzialność tego współnika obejmuje również zobowiązania spółki powstałe przed wpisem, jak również z tym momentem staje się on współnikiem spółki wobec osób trzecich. Prawnokształtujący aspekt wpisu do rejestru przedsiębiorców odnoszony jest zatem do odpowiedzialności komandytariusza wobec osób trzecich. Pogląd ten nie budzi wątpliwości wobec treści przytoczonego przepisu. Jednakże stosunek przystępującego komandytariusza do osób trzecich nie jest jedynym wyznacznikiem jego statusu w spółce, bowiem istotne z tego punktu widzenia są również jego prawa i obowiązki wynikające ze stosunków wewnętrznych spółki (art. 120 i następane k.s.h.), które powstają od przystąpienia do spółki. Spółka komandytowa ma na celu prowadzenie przedsiębiorstwa pod własną firmą (art. 102 k.s.h.), zaś przez umowę spółki komandytowej wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz - jeżeli umowa albo statut spółki tak stanowi - przez współdziałanie w inny określony sposób (art. 3 k.s.h.). Przyjęcie na siebie tego zobowiązania następuje w dniu przystąpienia do spółki, w której określa się wkład wnoszony przez nowego komandytariusza i jego wartość (art. 105 pkt 4 k.s.h.), co ma z kolei bezpośredni wpływ na jego udział w zyskach (art. 123 § 1 k.s.h.). Od tego momentu komandytariusz uczestniczy w przedsięwzięciu gospodarczym, jakim jest prowadzenie przedsiębiorstwa w formie spółki komandytowej i staje się podmiotem praw i obowiązków w stosunkach wewnętrznych spółki. Stąd też za trafny uznać należy pogląd, że komandytariusz staje

się współnikiem już od chwili przystąpienia do spółki komandytowej, natomiast odpowiada za jej zobowiązania istniejące w chwili wpisania go do rejestru i od dnia wpisania. Wpis do rejestru nie kreuje zatem statusu przystępującego do spółki współnika, ale go potwierdza i ujawnia wobec osób trzecich.

Dodać należy, że z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że przymus ubezpieczenia wiąże się z każdym rodzajem aktywności przynoszącej osobie fizycznej określone dochody. Stanowi ona więc istotę prowadzenia pozarolniczej działalności i to ona ma kluczowe znaczenie dla obowiązku ubezpieczenia społecznego. Skoro działalność komandytariusza (wspólnika pasywnego) przejawia się w uczestnictwie w spółce komandytowej poprzez wniesienie wkładów i udział w zyskach spółki, to jej początek wiąże się z aktem przystąpienia do spółki, a nie ze wpisem do rejestru przedsiębiorców. To z uprzedniego nabycia statusu współnika wynika jego odpowiedzialność za zobowiązania spółki, a nie odwrotnie. Kształtuje się ona zresztą różnorodnie. Przykładowo, wniesienie wkładu przez komandytariusza w wysokości równej sumie komandytowej zwalnia go od tej odpowiedzialności (art. 111 k.s.h. w związku z art. 112 §1 k.s.h.). W takim zaś przypadku wpis do rejestru nie spełnia roli prawotwórczej. Zauważyć również należy, że odpowiedzialność komandytariusza obejmuje (po wpisaniu do rejestru) także zobowiązania spółki powstałe przed jego przystąpieniem do spółki, a więc przed podjęciem przez komandytariusza pozarolniczej działalności. Także więc z tego punktu widzenia reguły wynikające z art. 114 k.s.h. nie mogą przesądzać o dacie powstania obowiązku ubezpieczenia społecznego. Podkreślić w tym miejscu należy, że zasady odpowiedzialności wobec osób trzecich za zobowiązania wynikające z działalności stanowiącej tytuł ubezpieczeń społecznych nie kształtują w żaden sposób warunków podlegania tym ubezpieczeniom przez osoby fizyczne.

W związku z powyższym stanowiskiem uzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 8 ust. 6 pkt 4 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono po myśli art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

=====